Tilburg, 15 maart 2021

Aan: Gemeenteraad en College van B&W van gemeenten in West-Brabant
Kopie verstuurd aan Gedeputeerde Staten en Provinciale Staten

Kenmerk: EN 03.10-1900-sl
Betreft: reactie op RES 1.0 West-Brabant

Geachte Gemeenteraad en College,

De Regionale Energiestrategie (RES) 1.0 van West-Brabant is gereed en als gemeenteraad en college wordt u gevraagd deze vast te stellen. De opwarming van de aarde is een urgent probleem en de CO_2 uitstoot moet de komende jaren fors omlaag. De energietransitie van fossiele naar hernieuwbare elektriciteit en warmte moet dan ook voortvarend worden opgepakt, tegelijk met forse energiebesparing. Door het Klimaatakkoord en de RES staan deze onderwerpen letterlijk en figuurlijk bij uw gemeente op de agenda.

Als natuur- en milieuorganisaties zijn wij voorstander van een versnelde energietransitie. Om van een echt *groene en duurzame energietransitie* te kunnen spreken, moeten natuur- en milieubelangen volwaardig worden meegenomen. Als natuur- en milieuorganisaties zijn we via de BMF vertegenwoordigd in de bestuurlijke klankbordgroep van de RES West-Brabant en hebben we in voorbereiding aan de Concept RES deelgenomen aan werkateliers.

De RES 1.0 kan gezien worden als de start van regionale én lokale uitvoering van de energietransitie. Met deze brief geven Brabants Landschap, Natuurmonumenten en de Brabantse Milieufederatie u graag de volgende punten mee voor de RES 1.0 en de uitvoeringsperiode erna.

Positieve punten in de RES West Brabant

Er staan meerdere positieve punten genoemd in de RES West-Brabant.

1. De regio kiest voor een opwekcapaciteit van 2,2 TWh wat hoger is dan bij een evenredige verdeling van de landelijke opgave mag worden verwacht. Dat is passend gezien het zoekgebied voor wind in West-Brabant zoals dat eerder door de provincie is aangewezen.
2. De regio kiest expliciet voor zon op dak, namelijk zo'n 36% van de opgave (0,79 TWh van 2,2 TWh), en stelt ook een 'Versnellingsteam zon op bedrijfsdaken' samen. In de RES 1.0 wordt uitgegaan van een benutting van 25% van de grote daken. We pleiten voor het streven naar een hogere benutting zodat het aandeel zon op dak nog hoger kan worden.
3. De RES 1.0 kiest met name voor het aanpassen en uitbreiden van bestaande windparken.
4. Er wordt gestreefd naar 50% lokaal eigendom, waarbij het gaat om *zeggenschap* in projecten en om *meeprofiteren*.

Spoorlaan 434 | 5038 CH Tilburg
013-535 6225 | bmf@brabantsemilieufederatie.nl | www.brabantsemilieufederatie.nl
Kamer van Koophandel: 41095498 | Triodosbank: NL22 TRIO 0212 4972 51

Naast deze positieve punten vragen we aandacht voor de volgende 10 aspecten.

1. Hogere ambitie op besparen

In de RES 1.0 is een besparingsdoelstelling opgenomen van 15% in 2030 ten opzichte van 2019. Hoewel deze ambitie hoger is dan de gemiddelde besparing in Nederland, is deze niet echt ambitieus te noemen. Volgens Urgenda is 40-50% besparing in 2030 haalbaar. We roepen u op om voor uw gemeente een hoger besparingsdoel vast te stellen. Immers, voor elke bespaarde Joule energie hoeft minimaal 3 Joule minder elektriciteit opgewekt te worden.

2. Start vandaag nog met het verduurzamen van woningen

De warmteparagraaf van de RES gaat met name over beschikbare warmtebronnen en het warmtenet in de regio. Voor uw gemeentelijke Transitievisie Warmte die eind dit jaar gereed moet zijn, vragen wij om vooral aandacht te hebben voor participatie en het verduurzamen van woningen. Met isoleren kunt u vandaag al beginnen. Wacht daar niet mee tot de eerste proefwijk die van het aardgas af moet.

3. Hanteer de zonneladder en communiceer deze op transparante wijze

De RES 1.0 beschrijft niet een duidelijke zonneladder, maar geeft wel een voorkeursvolgorde aan die grotendeels met de zonneladder overeen komt. In bijlage 1 van de RES staat een overzicht per gemeente van de verdeling van wind, zon-op-dak en zon-op-land. Aan gemeenten die een zon-op-land opgave hebben, vragen we om nogmaals te onderzoeken of het aandeel zon-op-dak niet groter kan worden gemaakt. Veel ‘beperkingen’, zoals een zwakke dak-constructie, kunnen met nieuwe technieken worden verholpen. Alleen als het potentieel zon-op-dak volledig en transparant is onderzocht, is wat ons betreft zon-op-land onder voorwaarden mogelijk. De Oranjepolder in Oosterhout als zon- en windlocatie wijzen we af zonder een gedegen en transparant onderzoek naar alternatieve locaties.

4. Geen windenergie in de zuidelijke gemeenten na 2030

In de RES 1.0 zijn in de zuidelijke gemeenten na 2030 zoekgebieden voor windenergie opgenomen. De belangrijkste argumentatie hiervoor is dat er combinatiemogelijkheden zijn met natuur, landbouw en klimaatadaptatie. We pleiten ervoor om deze gebieden te vrijwaren van windenergie, omdat
a) er geen adequaat elektriciteitsnetwerk aanwezig is en aanleg dus tot hoge maatschappelijke kosten leidt,
b) het landschap, met zijn overwegend kleinschalige afwisseling van boerenland, landgoederen en natuurgebieden, zich minder goed leent voor windparken dan het grootschalige zeeklei- en rivierengebied,
c) het plaatsen van windturbines niet een noodzakelijke randvoorwaarde hoeft te zijn voor versterking van natuur, landbouw en klimaat.

5. Neem als gemeente de regie en voorkom een confetti van zon- en windparken

Op basis van de in de RES 1.0 bepaalde zoekgebieden gaat u op lokaal niveau bezig met nadere invulling hiervan. We pleiten ervoor dat u binnen uw gemeente hierin de regie neemt vanuit een gedegen gebiedsvisie, en dat u invulling niet laat bepalen door de toevallige afspraken tussen projectontwikkelaars en grondeigenaren. De regie overlaten aan de markt leidt tot een confetti van zon- en windparken die het mooie Brabantse landschap voor vele jaren kunnen aantasten.

Spoorlaan 434 | 5038 CH Tilburg
013-535 6225 | bmf@brabantsemilieufederatie.nl | www.brabantsemilieufederatie.nl
Kamer van Koophandel: 41095498 | Triodosbank: NL22 TRIO 0212 4972 51

Wanneer u als college en gemeenteraad de plaatsen aanwijst waar zon en wind lokaal gewenst zijn, én waar niet, blijft u *in control* en kunt u invulling geven aan een democratisch en participatief besluitvormingsproces en kunt u borgen dat projecten natuurpositief worden uitgevoerd.

6. Bescherm het Natuurnetwerk Brabant

De biodiversiteit staat in Brabant onder druk, terwijl we soortenrijkdom hard nodig hebben voor onze gezondheid, welzijn, voedselproductie en natuurbeleving. Het Natuurnetwerk Brabant (NNB) beschermt kwetsbare natuur en biedt ruimte voor ontspanning en recreatie. Windturbines vormen een bedreiging voor vogels en vleermuizen die juist in NNB hun leefgebied vinden. Ter bescherming van kwetsbare soorten zien we geen ruimte voor zon- en windprojecten binnen het NNB en pleiten we voor een minimale afstand van 500 meter tussen windturbines en de grenzen van het NNB.

7. Bescherm de ongerepte natuurpanorama's

Windturbines hebben een onmiskenbare impact op het landschap en als natuur- en milieu-organisaties realiseren we ons dat een energielandschap er anders uitziet. Echter, op een aantal plaatsen is de landschapsbeleving zo waardevol, dat deze behouden moet blijven. Deze ongerepte natuurpanorama's zijn voor West-Brabant wat ons betreft: Brabantse Wal, Biesbosch, Zundertse landgoederen, Markdal/Chaamse beken/landgoederen, boswachterij Dorst/Vrachelen en omgeving Merkske. De veelal ongestoorde horizon is een belangrijke kwaliteit van deze grotere natuurgebieden en hoge windturbines dienen op grote afstand te blijven (wij denken aan vijf kilometer).

8. Geef participatie bij energieprojecten een eerlijke kans

De RES 1.0 streeft naar 50% lokaal eigendom. Daarbij gaat het om zeggenschap, eigenaarschap en financiële participatie. Dat is positief. We vragen u om uw beleid ook zo in te richten dat burgerparticipatie bij de start van projecten ook een gelijkwaardige kans krijgen. Vraag dus niet om een heel gedetailleerd ontwerp bij een aanvraag tot principebesluit, maar bouw flexibiliteit in zodat omwonenden en belanghebbenden nog echt invloed kunnen hebben op het ontwerp, realisatie en exploitatie.

9. Betrek kennis van lokale natuur- en milieuorganisaties

In lijn met punt 8 roepen wij u op om vooral gebruik te maken van de kennis en kunde van lokale natuur- en milieuorganisaties. Zij kennen de landschappelijke en ecologische waarden van een gebied als geen ander. Dat stelt u in staat om de juiste keuzes te maken voor geschikte locaties voor zon- en windprojecten in uw gemeente, dan wel om de juiste randvoorwaarden te stellen. Natuurlijk zijn wij als natuur- en milieuorganisaties graag bereid om met u in gesprek te gaan.

10. Ga voor natuurpositieve en multifunctionele energieprojecten

We zijn van mening dat de energietransitie en natuurontwikkeling/biodiversiteit elkaar kunnen versterken, mits de goede locaties worden gekozen en de inrichting van het gebied op de juiste manier plaatsvindt. Dat gaat verder dan het inzaaien van kruidenrijk grasmengsel voor bijen en vlinders, en het laten grazen van schapen tussen zonnepanelen. Door een uitgekiend ontwerp dat afgestemd is op de natuur- cultuurhistorische-, landschappelijke en recreatieve waarden kan een energiepark een gebied verrijken en versterken. Graag delen we met u onze inzichten en goede voorbeelden over wat mogelijk is, zoals bij Energietuinen (www.energietuinen.nl).

We hopen dat we met deze brief een constructieve bijdrage leveren aan uw beoordeling van de RES 1.0 van West-Brabant en u suggesties hebben gegeven voor verdere uitwerking naar gemeentelijk beleid en uitvoering. We hebben ook een publieksvriendelijke online infographic gemaakt met een rapportcijfer voor de hele RES 1.0 van West Brabant [1].

Voor inhoudelijke vragen kunt u contact opnemen met Sandor Löwik, beleidsadviseur Energie, van de Brabantse Milieufederatie: sandor.lowik@brabantsemilieufederatie.nl of op telefoonnummer 06-15350211.

Met duurzame groet,
mede namens Brabants Landschap en Natuurmonumenten,

<<handtekening>>

Femke Dingemans,
directeur Brabantse Milieufederatie

[1] Link naar infographic: https://www.brabantsemilieufederatie.nl/nieuws/infographic-res-1-0-west-brabant-krijgt-rapportcijfer-7-met-kanttekening/